

De Heraut

van de

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (Staatsblad N°. 124).

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden.
Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonnementen en Advertenties aan de ADMINISTRATIE van De Heraut, Amsterdam.
Inzendingen die later dan Donderdag 's namiddags te 12 uren worden ontvangen kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Zondag 25 Februari 1894. N°. 844.

Abonnementsprijs: franco aan huis, per drie maanden f 1.20. Afzonderlijke nummers aan het Bureau 10 Cent.
Abonnementen worden aangenomen door alle Boekhandelaren, Postdirecteuren enz. en aan het Bureau te Amsterdam.
Advertenties: van 1 tot 6 regels 90 Cent; voor elk regel meer 15 Cent.
Aanvragen en vermelding van liefdegaven en Verlagen van Vereenigingen 10 Ct. p. regel.

De derde Bede.

ZONDAGSAFDEELING XLIX.

Om nu niet meer naar de begerlijkenheden der menschen, maar naar den wil van God, den tijd, die overig is in het vleesch, te leven. Want het is ons genoeg, dat wij den voorgaanden tijd des levens der heiligen wil volbrachten hebben.

1 Petr. 4: 2, 3a.

III. (Slot).

Eer we het bedienen van 'ambt en roeping' glippen laten, sta hier nog een kort woord over het 'gewilliglijk en getrouwelijk' bedienen van ons Goddelijk beroep, waarop de Catechismus, en volkomen terecht, zulk een nadruk legt. Het is toch niet genoeg, dat we onze taak afdoen, op de manier van een schoolknaap, die nu ja het opgegeven werk afmaakt en de opgegeven lessen leert, maar onder het werk aldoor in zichzelf mokt, en in den grond van zijn hart niets liever wenscht, dan dat hij van dit werk ontslagen mocht zijn. Wie toch op zulk een wijze in zijn ambt en beroeping verkeert, kan niet bidden om inzicht en wilskracht, opdat hij in zijn arbeid zijn God getrouwelijk en gewilliglijk diene. Is hier nu desmetten uitsluitend van een gebed, van een bede, van een smeeking tot God sprake, dan springt het in het oog, hoe deze bede zulk een stemming des gemoeds onderstelt, waarin onze eigen ziel begeert, om het ons aanbevolen werk met goeden ijver en trouwe zorge te volbrengen. Om deze derde bede van harte te kunnen meebidden, moet er alsoo lust en liefde voor uw 'ambt en uw beroeping' in u leven; en moet het u verdrieten, indien ge in de volbrenging van uw taak uzelf niet voldoet of beneden uw ideaal blijft. En juist dit hinderlijk besef, dat ge er niet in verkeerdet, gelijk gij wel wenschet, en de gedurige ondervinding, dat betere voornemens ook ten dege, zonder meer, machteloos zijn, beweegt u dan hulpe bij de Bron van alle kracht te zoeken, en het van uw God af te bidden: 'Heere, maak Gij mij getrouw.'

Een iegelijk moet zijn Goddelijk beroep niet schoorvoetend, en om er maar van af te zijn, uitvoeren, maar ook in ons beroep moet de dagelijksche taak en gewillig en getrouw volbracht. 'Gewilliglijk' d. i. dat ge er u aan geeft, dat ge, omdat God u die taak oplegde, er met hart en ziel in verkeert, niet met een half afgewend gelaat en met uw hart en uw zinnen bij iets anders, maar er gelukkig in zijt, dat God u tot die taak riep. Maar ook, en dit heeft nog ernstiger betekenis, ge moet ook getrouw bevonden worden in het u aanbevolen werk. Bij werk, dat scherp en in al zijn deelen door iemand, die boven u staat, wordt gecontroleerd en nagzien, heeft die plicht der getrouwheid kleiner afmeting, maar die eisch van getrouwheid klimt, hoe meer ge aan uzelf wordt overgelaten. Men merkt dit b. v. aanstonds, als men de ambtsbediening van een pastoor met die van een predikant vergeelijkt. De pastoor heeft boven zich zijn bis-

schop, die hem rekenschap van zijn ambtsbediening afvordert en scherp op hem toeziet; de predikant daarentegen wordt bijna nooit nagegaan, en is in verreweg de meeste gevallen alleen aan zijn Heere en Zender verantwoordelijk, d. i. aan zijn Oppersten Bisschop in de hemelen. Brengt dit nu teweeg, dat een pastoor precieser zijn ambt waarneemt, en dat een predikant er de hand meer licht, dan ontbreekt in den laatste de getrouwheid; want getrouwheid in het vervullen van onze bediening of van ons ambt bestaat juist hierin, dat we ons niet tevreden stellen met zoo weinig mogelijk als waarmee we voor der menschen oog volstaan kunnen, maar dat we er alsoo in verkeeren, dat de goedkeuring onzes Gods op onze arbeid rusten kan. Ditzelfde geldt nu natuurlijk evenzo van een klerk op een kantoor, van een onderwijzer op zijn school, van een moeder of dochter in het huishouden, van een dienstbode in de keuken of op de kinderdek. Zonder Goddelijk beroep is niemand, en niemand mag denken: 'Mijn taak en arbeid is te nietig, om er mijn hart op te zetten.' Integendeel, de eisch, dat we en gewilliglijk en getrouwelijk onze dagtaak zullen vervullen, geldt voor een ieder. En nu stelt het Evangelie ons den eisch, dat we deze dagtaak nooit om loon zullen verrichten, noch ook omdat we er toe gedwongen worden, maar dat we in alles God den Heere zullen dienen, d. w. z., dat een ieder zijn dagtaak zal beschouwen als hem door God opgelegd, en om Gods wil te volbrengen. Zoo telkens komt de apostel er op terug: zelfs een slaaf mag zijn heer niet dienen, omdat hij moet, maar ook hij is gehouden zijn slavenaak met lust en liefde te volbrengen, als daarin dienende den Heere zijn God.

Dit neemt nu wel niet weg, dat onze dagtaak ons soms weinig aan kan staan. Als Vondel in den kousenwinkel staat, is het zeer wel te begrijpen, dat de hooge vlucht van zijn geest hem innerlijk verlangen deed naar een hooger werkkring, en zoo komt het ook nu nog telkens voor, dat iemand van hooger geestesaanficht en rijker talenten, die in een nederiger werkkring geplaatst is, innerlijk een verlangen voelt opkomen, of hij tot hooger taak mocht geroepen zijn. Maar, als het wel met u is, zal dit toch nooit aan de trouw van uw plichtsvervulling te kort doen. Niet gij bestelt uw leven, maar dit doet uw God, en Hem is het bekend, waarom u, bij uw meerder talent, nochtans deze eenvoudiger, nederiger taak is aangewezen. Gaat ge daar nu tegen in, moer ge daartegen inwendig, en veracht ge dus het u aanbevolen werk, zoodat ge er u van af maakt en er over heen glijdt, dan zijt ge ontrouw, dan prikkelt de hoogmoed uw zinnen, en omdat ge in het kleine niet getrouw zijt bevonden, zal de Heere u niet over meerder zetten. Dorpelwachter te zijn, mits aan de Tente des Heeren, en dat is toch een nederig beroep, waarin ge uw God dient, maakt u, mits ge getrouw zijt, inwendig gelukkig, sterkt uw wilskracht en belooft u zegen van Boven, terwijl omgekeerd het staan naar hooger dingen, ook al voelt ge er de kracht voor in u, u ontevreden maakt met uw lot, u verleidt om tegen

het bestel des Heeren in te gaan, en alsoo u schuldig stelt voor uw God. Zoo zijn er ook onder ons mannen en vrouwen geweest, die, na hun bekeering, geen lust meer hadden in hun nederig beroep, maar hun winkel of ambacht verwaarloosden, om aldoor bezig te zijn in Christelijke werkzaamheden. En toch, juist dit mag niet. Uw beroep, wat dit ook zijn moge, gaat voor. Eerst de u opgelegde taak, en dan hetgeen wat eigen lust u kiezen doet. Alleen zoo wordt het huis van het maatschappelijk leven gebouwd. Nu behoef ge daarom van uw innerlijk zielsverlangen naar geestelijke taak wel geen geheim voor uw God te maken. Ge moogt dit op de knieën voor Hem wel uitspreken. Soms verhoort Hij ook die bede van uw hart en roept u tot hooger. Maar toch welaangenaam voor uw God kan zulk een zielsverlangen alleen dan zijn, als het uitgaat van volkomen onderwerping, want de bede: 'Uw wil geschiede' houdt voor alle dingen in, dat ge uw God vraagt, om lust en liefde voor de taak, die u thans is opgelegd; meer nog om die overbuiging van uw wil en die conscientieus getrouwheid, dat ge vrij moogt uitgaan voor zijn heilig oog.

En hiermede komen we dan vanzelf terug op het eerste gedeelte van wat de Catechismus in deze bede vindt: *Geef dat wij onzen eigen wil verwerpen, en uwen wil, die alleen goed is, zonder enig tegenspreken volbrengen mogen.*

Om nu ook dit gedeelte van deze derde bede wel te verstaan, moet ge helder inzien wat in onzen wil inzit. God heeft een wil, en gij hebt een wil, maar daarom staan die beide nog niet gelijk. Bestond in onze taal dit woord, dan zouden we zeggen: God heeft een oors-wil, in gelijken zin, waarin we van een oors-zaak en een oorsprong gewagen. Met oors-zaak bedoelen we dan een zaak waaruit iets anders voortkomt; met oorsprong, die beweging waaruit een verdere beweging opkijkt; en zoo zou dan ook oors-wil zijn die wil, waaruit de mensche lijke wil moet voortvloeien. De Duitschers kunnen dit dan ook zoo zeggen. Zij spreken van een 'Ur-wezen', een 'Ur-grund', een 'Ur-wald' en zoo veel meer, en gevoelen nog, dat oors-aanduidt het oorspronkelijke in tegenstelling met het daaruit afgeleide of voortgekome. Wij gevoelen dit zoo niet meer. Voor ons is het voorvoegsel oors- een doode term geworden. Maar mochten we dezen dooden term nog voor een oogenblik in het leven terugroepen, dan zouden we ook hier zeggen: God heeft een oors-wil, d. w. z. een oorspronkelijken wil, en wij menschen hebben nooit anders dan een afgeleiden wil, die aan zijn wil alle aandrift en alle kracht ontleenen moet. Nu is het echter de aard van alle Pelagianisme, dat het dit alles beheerschende onderscheid voorbijziet, en ook in den mensch zulk een oors-wil stelt, alsof de wil in God en de wil in den mensch van één soort en van éénzeldige kracht waren. En dit toch is volstrekt niet het geval. Als God iets wil, ligt er in dat willen én het kiezen van zijn doel én het scheppend vermogen, om dit doel te verwezenlijken. Heel deze

wereld is ontstaan en bestaat, alleen omdat God haar gewild heeft. Zijn wil is met zijn wijsheid en zijn almacht één, en daarom vrijmachtig en alles vermogend. Uw mensche lijke wil daarentegen is gebonden aan zijn wil, en bezit nooit eenige kracht, dan kracht die aan Hem ontleend is. Nu baat het intusschen niet, of ge dit al belijdt, toch zit de Pelagian ook bij den beste onzer nog altoos in het hart in. Nog telkens wil ook het kind van God zijn kleinen, broezen, mensche lijken wil tegen den wil Gods overstellen, met zijn nietigen wil den strijd tegen Gods wil aanbinden, en beeldt hij zich in, dat zijn wil beter is dan wat God wil. Vandaar al onze zonden, die we nog dagelijks te beweenen hebben, en vandaar de moeite en de inspanning, die het ons nog gedurig kost, om met Gods wil eenswillend te zijn. Een moeite en inspanning, die zoo groot is, dat we keer op keer de kracht missen, om metterdaad met God eenswillend te zijn, daardoor tegen zijn wil ingaan, en het is uit deze pijnlijke zielservaring, dat dan de bede opkomt: 'o, Mijn God, maak Gij mij eenswillend, en verleen Gij mij de genade, o Vader, die in de hemelen zijt, om uw wil, die alleen goed is, zonder tegenspreken te volbrengen.'

Vraagt ge, of we, bij al ons tegenstreven, dan toch feitelijk niet altoos Gods verborgen wil volbrengen, dan lijdt zulks natuurlijk geen oogenblik tegenspraak; maar dit is heel iets anders. Als de locomotief langs de spoorstaven voortvliegt, volgen al de wagens, die aangehaakt zijn, vanzelf. De locomotief trekt ze voort. Ze gaan niet zelve, maar worden tegen wil en dank voortgeleid langs de rails. Maar als ge voor een zwaar beladen vrachtwagen zes paarden gespannen ziet, en de vrachtrijder loopt, met de zweep in de hand, voor zijn paarden uit, dan volgen die paarden ook, maar ze volgen zoellens. De vrachtrijder trekt ze niet, en sleurt ze niet, maar ze bewegen zich zelve voort achter hem, en alleen zoo ze dit in het span doen en gelijkelijk optrekken komt de zwaarbeladen vrachtwagen voort. En zoo nu ook moet het hier zijn. De Heere onze God is, om het met eerbied zoo uit te spreken, geen locomotief, achter wien we aanglijden, omdat Hij ons met overmacht voorttrekt, maar Hij gaat voor ons uit, en lokt ons achter zich, ook ons wenkende dat we achter Hem zullen aankomen, en op zijn roepstem zullen volgen. Of, om een Schriftuurlijk beeld te nemen, Hij is de goede herder, die met zijn staf voor ons uitgaat, en wij zijn de schaapken van zijn kudde, die zijn stem kennen, en nu achter Hem volgen, ver troost door zijn staf en stok. Nu heeft ook bij die kudde alleen de herder en den kenden, eigenen, oorsprong makenden wil, die als zoodanig veel hooger staat, en van een geheel andere soort is, dan de wil der schapen. En zoo nu wil ook de Heere onze God niet, dat wij zijn wil met onzen wil gelijk stellen, maar we hebben zijn wil te eeren als een hooger wil, zoodat onze wil alleen dan tot zijn recht komt, als wij zijn wil volgen, niet als uit bedwang, maar het zelvezooz wilende, gelijk Hij het wil.

Nu is hierin het hoogste natuurlijk dan eerst bereikt, als onze wil vanzelf met

Gods wil saamvalt, zoodat er van strijd geen sprake is, en alles vanzelf gaat. In dien idealen toestand verkeeren dan ook de engelen in den hemel. Zij hebben nooit een wil, die eerst tegen Gods wil overstaat, om alsnu dezen hun eigen wil te verzaken, en Gods wil uit te richten. Zij willen nooit iets anders dan wat God wil. Strijd kennen ze niet, en van wilsverzeking komt dus bij deze hooge geesten geen sprake. En ook de gezaligden in den hemel zijn in dit opzicht van allen strijd ontheven. Hun hart is eenswillend met hun God gemaakt, en nooit komt meer een andere wilsaandrif in hen op, dan die geheel en volkomenlijk met Gods wil strookt. Ook zij zijn den strijd te boven. Maar zoo is het hier op aarde, zelfs met Gods beste kinderen nog volstrekt niet. Wel ten deele. Wie door Gods genade tot bekeering kwam, begint een afkeer te krijgen van veel dat vroeger hem aantrok, en zich getrokken te gevoelen tot veel dat vroeger tegen zijn lust en zin inging. Maar zelfs bij den alierheiligste is die omzetting en overbuiging van den wil nog altoos een onvolkomen werk. Geen dag gaat er dan ook voorbij, of in allerlei kleinheden, en soms in grooter dingen, maken ook Gods kinderen allerlei plannen, hebben zij een voornemen, willen zij iets en hebben ze iets op het oog, dat of ganschelijk, of althans ten deele, niet met Gods wil overeenstemt. Dikwijls merken ze dit niet eens, doordien ze nog verblind zijn, en Gods wil niet kennen; iets waaruit volgt dat ze dan ook den strijd tusschen Gods wil en hun eigen wil niet kunnen inzien. Ze overtreden dan, zonder dat ze weten wat ze doen, en het is met het oog hierop, dat David bidt: 'Heere, reinig mij van de verborgene aldwallingen,' en dat de apostel betuigt: 'Indien al ons eigen hart ons niet veroordeelt, God is meerder dan ons hart, en weet alle dingen.' Een oprecht kind van God zal daarom steeds bidden, met Psalm 119: 'Geef mij den weg uwer bevelen te verstaan.' God wil te kennen, en te weten wat God van ons wil, is zelfs een der pijnlijkste worstelingen, waarvoor Gods kind zich geduriglijk geplaatst ziet. Iets waarbij dan door velen maar al te dikwijls de groote fout wordt begaan, dat ze in een oogenblik van spanning, als ze op den tweespang staan, wel op dat oogenblik ernstiglijk bidden of God hun zijn wil moge ontdekken, maar zonder dat ze in hun vroeger leven genoeg op zijn Woord hadden gelet, om in zijn wil in te leven en in te dringen, zoodat zij het aan zichzelf te wijten hebben, indien ze in zoo hachelijk oogenblik verlegen staan, niet wetende wat God de Heere van hen eischt.

Maar, ook afgezien van deze onbekendheid met Gods wil, zijn er talloze andere gevallen, waarin we zeer wel inzien, wat de wil des Heeren is, en dat toch onze eigen wil tegen zijn heiligen wil overstaat. Dit nu zijn de oogenblikken van strijd en innerlijke worsteling, en in al zulke gevallen nu komt het er op aan, dat ge uw eigen wil voor den wil van uw God verlaaten zult. Verzaaken, niet wijl toch geen tegenspreken baat, en ge dus het verstandigst doet, zoo ge den ongelijken strijd maar aanstonds opgeeft.

De Martelaren.

CXLV. *)

JEAN VERNOU, ANTOINE LABORIE, JEAN TRIGALET, GOURAND TAURON en BERTRAND BATAILLE.

Nadat het Gode behaagd had in de stad Genève zijne kerk te planten, zond Hij ook van daar verscheidene trouwe arbeiders in zijnen wijngaard, om elders het Evangelie te verkondigen. Vooral Frankrijk zag zich uit genoemde stad voorzien van predikers des Evangelies, waarvan de meesten hare eigene zonen waren. Het vijfde, van welke wij nu wenschen te spreken, zijn Jean Vernou, Antoine Laborie, Jean Trigale, Gourand Tauron en Bertrand Bataille, die allen om der waarheid wille den marteldood zijn gestorven. Van ieder hunner eerst een enkel woord, om hen te leeren kennen. Jean Vernou behoorde tot een der eerste families van Portiers, en kwam tot kennis der waarheid waarschijnlijk door Calvin, gedurende diens verblijf te Portiers in 1534. Hij predikte het Evangelie in zijne vaderstad, vooral aan de studenten der Hoogeschool, in de stille verwachting, dat zij, zoo zij tot bekeering kwamen, als van zelf, de beginselen der Reformatie naar hun zonden aannamen.

Meermalen begaf hij zich naar Genève, om er nieuw onderricht in de waarheid te krijgen. Antoine Laborie was licentiaat in de rechten geweest. In zijn geboorteplaats Cajarc (arrondissement Tigeac) bekleedde hij het ambt van rechter. Nadat hij voor zijn ambt bedankt had, begaf hij zich naar Genève, om zich daarvoor te bereiden voor het leeraarsambt. Hoe hij met de waarheid bekend is ge-

worden, weten wij niet. Niet onmogelijk is het, dat reeds 't Evangelie te verkondigen, had hij vóór hen de stad verlaten. Op het daaraan genoemde punt wachtte hij hen af. Hij sprak hen aan, arresteerde hen, en bracht hen gebonden naar Chamberi, in de overtuiging, dat hij hiervoor den dank zou ontvangen van de vijanden der waarheid. De behandeling, die de gevangenen onderweg ondervonden, was bovendien slecht. Zelfs hebben zij aan de kerk van Genève mededeeling, hoe zwaar hun strijd is geweest voor hunne geestelijke en wereldlijke rechters. Laten wij kortelijk hunne mededeelingen beschrijven.

Jeau Vernou schrijft aan zijne broeders en vrienden te Genève: 'Mijne broeders, het heeft onzen goeden God behaagd, ons de eer aan te doen, dat wij, geketend, de een na den ander uit de gevangenis naar de Raadkamer geleid zijn en gebracht voor den stedehouder van den stadsschout, den Prevost, den advocaat des konings, de beambten van deze stad en van Tarantaise, den kettermeester, den titulair-bisschop Turbitt, eenige monniken en andere personen. Daar vroeg men ons opnieuw of wij volhardden bij onze ketterijen, zooals zij die noemden. De gevangenen verklaarden, zoo verhaalt Vernou in hoofdzaak verder, dat zij instemden met de belijdenis van Genève, Bern en andere Gereformeerde kerken, waarvoor zij echter niet wettig konden vervolgd worden, aangezien degenen, die de openbare orde niet hadden verstoord, om hun geloof niet mochten vervolgd worden. Voorts waren zij bereid om zich van dwaling te laten overtuigen, indien dit kon geschieden door Gods Woord.

Den roden Juli stonden zij voor degenen, die zich hunne rechters noemden, wederom gebouwd. En nadat de Prevost hunne geloofsbelijdenis voorgelezen had, vroeg men hen, of zij waarheid bevaatte en of zij er bij blijven wilden. Zij zeiden door de kracht des Heiligen Geestes: 'Ja, tot onzen laatste snik, want zij is na den Woorde Gods.' Daarop wraakten zij een deel hunner rechters nauwelijks de vikarissen der bisschoppen van Tarantaise en Grenoble alsmede den kettermeester te worden als partij tegen de Gereformeerde kerken. Zij werden zelfs te antwoorden, niet omdat zij zich wilden onttrekken aan de belijdenis van 's Heeren naam, maar omdat zij recht verlangden. De oorzaak voor deze vrijmoedigheid lag in het optreden van den

magistraat van Bern ten gunste dezer gevangenen. Geheel het Gereformeerde Zwitserland toch had, ontroerd over het bericht van de gevangenneming van Vernou en de zijnen als het ware dit tusschen beiden treden geëischt. De gevangenen waren daardoor getrouwt en bemoedigd geworden en vroegen om andere rechters. Toen zij bleven volhardden in hun appel, werden de gevangenen naar hunne kerker teruggeleid, behalve Vernou, die dien dag nog ongeveer vijf uren met de monniken bleef redetwisten. Intusschen deed de stadhouder aan het hof mededeeling van het appel der gevangenen en vroeg inlichting wat hem nu te doen stond. Den 14den Juli kwamen de bovengenoemde rechters weer bijeen, alsmede een groot aantal advocaten omstreeks 25 a 30.

'Nadat zij ons,' zoo verhaalt Vernou, 'een voor een hadden laten binnenkomen, werd ons een besluit van het hof voorgelezen, waarin hen bevolen werd ons rechtsgeding binnen drie dagen te beëindigen, op straffe van in hunne ambten te worden geschorst voor een jaar.' Toen berusten de martelaren en zwoeren, dat zij de waarheid en niets anders dan dat zouden zeggen. Daarop begonnen de ondervragingen over de mis, de zekerheid des geloofs door de getuigenis des Heiligen Geestes, de overleveringen, de concilien en den Paus. De gevangenen gaven hunne antwoorden naar de Schriften en noemden ten slotte den Paus den Antichrist.

Den 17den Juli verklaarden de monniken de martelaren ketteren en sneden hen als verrotte leden af van het lichaam der Roomsche kerk.

De GAAY FORTMAN.

*) Door vergissing is dit stuk eerst bedrukt geplaatst. De feulleton, voorkomende in de Heraut van 11 Febr. N°. 842, is hiervan het vervolg.

Dat toch ware het zwichten van den slaaf, en niet de eenschuldigheid van het kind. En daarom voegt de Catechismus er zoo terecht bij: *sonder enig tegenspreken*. Dit toch bedoelt niet, dat ge, ja, uw morrende stem het zwijgen op zult leggen, om inmiddels in uw hart tegen uw God te blijven overstaan, maar stellig evenzeer dat in uw hart zelf, en als we zoo zeggen mogen, tot in den wortel van uw hart, de tegenstand moge overwonnen worden, opdat de eenschuldigheid de overhand moge verkrijgen. En dit nu is een zeer diepe zaak, juist omdat de wil die in ons opkomt, niet eea: wil is die in de lucht hangt, niet een invallende of grillige wil is, maar een wil, die zoo en niet anders is, omdat aldus en niet anders de gesteldheid van ons hart is. Onze wil hangt met ons zielsbestaan saam. De wortel en het vezelweefsel van den wortel van onzen wil liggen zoo diep in ons innerlijk wezen ingevlochten. Komt er dus in u een wil op, die anders is dan Gods wil en tegen zijn wil ingaat, dan is dit een teeken, dat uw innerlijk zielsbestaan niet goed is, en dat uit dat verkeerde innerlijk bestaan de verkeerde wil zich opvoegt. Zijt ge nu teeder voor uw God, dan bedroeft dit u, omdat ge weet en belijdt, dat Gods wil alleen goed is, en het dus een teeken van innerlijke ongezondheid is, dat uw wil zich richt op iets, dat niet goed is, en deswege uw uw God afgaat. Bij zulk een droefheid der ziele naar God beduidt derhalve de bede: *«Uw wil geschiede»*, volstrekt niet alleen: *«Geef mij op dit oogenblik de genade, om tegen mijzelf in, toch uw wil te volbrengen»*, maar veel meer en veel dieper: *«Zet, o mijn God, alzo mijn hart om, dat uit dit nu verkeerde, maar dan door u bekeerde hart, geen andere wil opkome, dan die met uw wil, die alleen goed is, saamvalle»*.

Intusschen geven we toe, dat zoo diep uit het hart deze bede lang niet altoos zal oprijzen. Dat kan alleen in zeer ernstige oogenblikken, als ons een zaak bezig houdt, die heel ons denken inneemt. Maar tot zulk een diep leven komt ge niet bij die vele kleine voorkomende voorvallen in het leven, die op staanden voet een beslissing eischen, en dan afgedaan zijn. Bij al zulke kleine worstelingen komt het dus eenvoudig op gehoorzaamheid aan; op een vasten regel des levens, om zoodra ge gevoelt, dat gij zoudt willen, maar dat Gods wil anders is, zonder aarzelen, aanstands en volvaardig, zonder over de gevolgen te denken, uw eigen wil te onderdrukken, en te loopen in het pad van Gods geboden. En dit nu is daarom zoo gewichtig, omdat het de gewoonte van uw wijze van doen geldt. Dit merkt ge aanstands als ge twee kinderen Gods, die geestelijk niet veel verschillen, in hun gewone doen onderling vergelijkt. Dan toch vindt ge gedurig, dat de één bij zulk een strijd tusschen Gods wil en zijn wil, schier nooit aarzelt, maar aanstands doet zooda God het wil, maar dat de ander nog gedurig den wil zijns Gods ontloopt, of althans er nog lang voorstaat, of hij wel toe zal geven. Ge merkt dit bij die vele kleine leugentjes, kleine oneerlijkheden, kleine uitingen van drift en toorn, kleine onliefheden, korzelheden, onmatigheden, gierigheden en wat dies meer zij. Daar is de één reeds lang overheen, maar de ander bezwijkt er nog voor, of althans ze baren hem nog telkens moeite en spanning. Daarom zeiden we, dat het hier de gewoonte van ons doen geldt. Dit toch is een zaak van oefening. Wie in tien, twaalf van die kleine voorvallen beweet, verzwakt zijn wilskracht ten goede; maar ook wie in tien, twaalf van die kleine voorvallen overwon, heeft zijn wilskracht ten goede gesterkt, zich aan zijn God gewend, en kan, zij het dan ook half onwillens, althans gehoorzamen. Ja, dit gehoorzamen is hem ten leste zooda een regel des levens geworden, dat het niet slotte vanzelf gaat. En daarom nu heeft die bede: *«Uw wil geschiede»* ook dezen zin, dat ge, om van uw onheilge gewoonte af te komen, en u aan heiliger gewoonte te wennen, de toelichting tot uwen God neemt, of Hij, in zijn genade u alzo bewerken moge, dat het eenvoudig, kinderlijk gehoorzamen, zonder veel redeneering en worsteling, in al deze vele kleine voorvallen van het dagelijksche leven u tot een *tuwede natuur* moge worden. Want het is wel waar, dat deze kleine voorvallen des levens niet die hooge betekenis hebben, die aan principieele worstelingen moet worden toegekend, maar bedenkt wel, dat die principieele worstelingen slechts een enkel maal voorkomen, terwijl die kleine voorvallen elken morgen en elken avond op uw weg liggen. Vlak op de derde bede volgt de bede om het *dagelijksche* brood; waarom dan ook die derde bede niet ook toegepast op uw *dagelijksche* leven?

„Zonder mij kunt gij niets doen.”

Ik ben de wijnstok, en gij de ranken; die in mij blijft, en ik in hem, die draagt veel vrucht; want zonder mij kunt gij niets doen. Joh. 15:5.

Gewoonlijk doen bij onze vruchtboomen de kleine en *stijve* twijgen het meest; want juist van die *dunne* takjes plukt ge in den herfst de beste vrucht. Wat dus noch de dikke stam noch de zware ranken doen konden, dat hebben, als de zomer om is, die versch uitgebotte twijgjes gedaan; zij hebben de druifstrossen gemaakt; en van dat dunne vruchthout wordt de muskadel geplukt.

Die twijgjes kunnen dus veel, zeer veel doen; doch onder één beding, en dat beding is, dat die kleine, dunne twijgjes stevig aan den boom blijven zitten. Immers begaat gij de onvoorzichtigheid, om het twijgje ook maar even te knakken, dan is het op eenmaal uit, dan verdort het, en kan het niets meer doen.

Elke boom spreekt dus in de natuur tot al zijn twijgjes en al zijn vruchthout: *Zonder mij kunt gij niets doen*. Van mij afgekapte, of ook maar afgeknakte, voelt gij u geen levenssap meer

toevloeden. In mij vastgegreid, kunt ge vrucht doen rijpen, en die vrucht, als ze straks gerijpt is, aan den mensch in den schoot doen vallen. Maar ook, van mij afgeknapt, dan is op eenmaal al uw macht vergaan, kunt ge geen enkelen bloesem meer doen uitbitten, geen enkele vrucht zich meer doen zetten. In mij vastzittende vermoogt ge als vruchthout alles, maar ook, zonder mij, omdat ik uw boom ben, vermoogt ge als vruchthout niets.

Dit nu is het, wat onze hoogste Profeet en Leeraar, bijzonderlijk van den wijnstok heeft opgemerkt. In den wijnstok inzitende, kunnen de ranken overvloediglijk vrucht dragen, maar zonder den wijnstok, buiten den wijnstok, en van den wijnstok losgemaakt, zijn ze niets dan brandhout, en kunnen ze, wat aangaat het vrucht voortbrengen, niets, volstrekt niets meer doen.

Nu was dit niet iets, dat Jezus als een nieuwe ontdekking aan zijn jongeren mededeelde. Integendeel, dat dit zoo was, wisten de discipelen ook wel; juist zooda ook nu nog elke opgeschoten knaap dit weet. Of wie onder ons zou door den wind afgebroken twijgje oprapen en bewaren, denkende: Er zal toch nog wel vrucht aan komen.

Jezus sprak met dit te zeggen, dus niets nieuws uit. Veel eerder onderstelde hij, dat elk van zijn jongeren het ook wel wist, en er evenzoo over dacht.

En het nieuwe kwam er eerst in, toen Jezus dit zeer gewone uit het leven van boom en tak, van wijnstok en rank, nu opeens op zichzelf toepaste, en met andere woorden dit tot zijn jongeren, in hen tot heel zijn kerk, en in zijn kerk tot elk van zijn uiterkeren zeide: *«Gij zijt het vruchthout, aan uw twijgjes moet de vrucht uitbitten, zich zetten en rippen, en dat kan, daartoe zijt ge bekwaamd. Overvloediglijk vrucht voortbrengen, en straks als ze gerijpt is, die voor de eere van uw God en voor het heil uws naasten afwerpen, dat kunt gij doen; mits, en dit beding is onoverbiddelijk, mits ge met de geestelijke vezelen des geloofs in mij als uw Wijnstok vast blijft zitten. Want, en prent u dit diep in, zijt ge eenmaal van mij losgemaakt, of ook maar afgeknakt, zoodat uit mij u het levenssap ophoudt toe te vloeien, dan rijpt er niet één enkele vrucht meer aan uw twijgje. Zonder het levenssap uit den Wijnstok kan de rank en aan die rank het twijgje niets, volstrekt niets doen.»*

Ge ziet hieruit, hoe dikwijls dit besliste en aangrijpende woord van Jezus: *«Zonder mij kunt gij niets doen»*, mis wordt verstaan. Veelal toch wordt het op zichzelf genomen, los van het verband waarin Jezus het sprak, en dan duidt men het op de Goddelijke hulpe, die Jezus ons in zijn genade moet verleen, om ons voornemen te doen slagen en gelukken.

Het krijgt dan geheel gelijken zin, alsof iemand zeide: *«Zonder God kan ik niets doen.»*

Het wordt dan verstaan van onze creatuurlijke onmacht; en immers niets, niets kan ooit aan het machteloos creatuur gelukken, tenzij de almogende en alomtegenwoordige kracht Gods hem daarbij schraagt en draagt.

Zoo wordt dan dat schoone, rijke zeggen: *«Zonder mij kunt gij niets doen»*, opgevat in den zin van het Voorzienigheidsgehoof, en schijnt het ons aan te sporen, om bij geen ding het gebod en de smeeking te verzuken, maar bij al wat we ondernemen, de machtige hulpe en den onverwinkelen bijstand van onzen God in Christus in te roepen.

Doch hoe waar dit alles ook zij, toch heeft dit alles met wat Jezus hier zegt, niets te maken. Jezus spreekt daar niet van.

Hij spreekt van heel iets anders. Niet van uw plannen en voornemens, maar uitsluitend van uw dure roeping, om vrucht te dragen voor de eere van uw God.

Niet van zijn genadige hulpe, als aan wien alle macht in hemel en op aarde is gegeven; maar uitsluitend van het levenssap der ael, dat u uit hem, als uw Wijnstok moet toevloeien.

En zoo ook niet van uw creatuurlijke beperktheid en onmacht als schepel; maar, heel anders, uitsluitend van uw volstrekt onvermogen, als geloovige, om eenige geloofsfrucht voort te brengen, buiten het geestelijk levensverband, waarin uw ziel met hem, als het Hoofd des Lichaams moet staan.

Wie één plante met mij is, wil Jezus zeggen, die draagt vanzelf vrucht; maar ook, wie als afgescheurde rank of tak, naast mij als zijn plante, komt liggen, is tot alle vrucht dragen volstrektelijk onbekwaam.

«Zonder mij kunt gij niets doen» beduidt: Zonder levensgemeenschap met uw Heiland, mist gij elk vermogen, om zelfs het kleinste geloofsfruchtje voort te brengen.

Nu is het juist en scherp inzien van deze duidelijke betekenis van Jezus' zeggen waarlijk niet onverschillig.

Duidt ge toch dit zijn woord mis, en denkt ge daarbij aan de genadige hulpe van Jezus voor het welslagen van wat ge onderneemt, dan komt het u slechts een enkel maal in den zin, als ge voor de uitvoering van een nieuw plan u opmaakt.

Maar verstaat ge het, in dien duidelijken zin, waarin Jezus het bedoeld heeft, dan is het een geloofswoord voor *elken dag*, dat u elken morgen bij uw ontwakken tegenklinkt, en dat u elken avond, eer ge u ter ruste legt, of veruost of oordeelt.

Immers *vrucht dragen* moet het geloof volstrekt niet alleen bij wat ge onderneemt voor de kerk, voor de zending, voor de school of voor de armverzorging; maar *vrucht dragen* moet ge, allereerst zelfs, in uw *dagelijksche* leven, in uw *beroop* en in uw *huizezin*.

Geen dag, wat zeg ik, geen morgen, geen middag en geen avond mag er voorbijgaan, dat ge geen vrucht draagt voor de eere van uw God. Heel uw leven, op den Sabbat en in de week, en al die dagen lang in elk u voorkomend geval, moet dat vrucht dragen voortgaan.

Er moet een vrucht dragen des geloofs in alles zijn. In al uw arbeid, in al uw omgang, in al uw zorge, in al uw moeite, tot zelfs in alle verdriet en alle lijden, dat u overkomt.

Vrucht des geloofs, vrucht tot Gods eere in uw omgang met uzelf, in de vorming van uw karakter, in de ontwikkeling van uw geest, in het beteugelen van uw harstochten, in het inbinden van uw drift en uw humeur, in het afstaan van ijdelheid, in het dempen van uw trots en hoogmoed, in het reinigen van uw hart.

Vrucht des geloofs, vrucht tot eere van uw God, moet er zijn in uw betrekking tot uw man of vrouw, in uw zorge voor de kinderen, die uw God u gaf, in uw verkeer met uw broeders en zusters, in uw verhouding tot uw dienaren, of, zoo ge zelf dienstbaar zijt, in uw verhouding tot wie over u gesteld zijn.

En zoo ook, vrucht des geloofs, vrucht tot eere van uw God, moet er aan de twijgen uwer ziel bloeien en rijpen, bij het u kwijten van uw levensstaak, bij het verzorgen van alle ding dat u is toevertrouwd, bij het volvoeren van de

dagelijksche levensstaak, bij het afdoen van wat u eiken dag als taak is opgelegd.

In en bij dit alles, zult ge als geloovige, als kind van God, u niet tevreden stellen met een vrucht van burgerlijke gerechtigheid, maar zult ge een vrucht des geloofs dragen, en elke dag is verspeeld en verzonid, waarop de hemelsche Landman die *geloofsfrucht* niet aan uw takken vindt.

Zoo keert Jezus met dat diepe woord: *«Zonder mij kunt gij niets doen»*, ook tot u in, in uw huis. Hij zoekt er u mee op in uw woning. Hij roept het u toe elken morgen en elken avond. Hij verzelt er u mede bij allen arbeid. Hij fluisert het u in bij elke moeielijkheid, waarvoor ge in het dagelijksche leven komt te staan.

Niets zonder levensverband met mij. Gij staat, als geloovige, niet op u zelf. Gij zijt niet zelf een boom, met eigen wortel, maar slechts een tak, een twijg, een rank. Niet in u, in mij alleen is de wortel, en alleen uit dien wortel kan het levenssap des geloofs u toekomen. Wat wildet gij dan doen zonder mij?

Zij het dus al, dat gij matiglijk leeft, en stil uw arbeid verricht, en vrede houdt met wie om u zijn, toch is dit alles nooit een geloofsfrucht, als het uit u zelve opkomt, als gij dat in eigen kracht zoo wrocht.

Ge toet dat niet anders dan een wrange, bittere, wormsteking vrucht, die uw God niet tot zijn eere plukt, maar als onbruikbaar wegwerpt; juist zooda gij in den herfst het onrijpe, aangestokene oof uitsticht, om alleen het goede, rijpe oof in uw korven te verzamelen.

En daarom, zal uw leven een *levens* des geloofs zijn, en een *vrucht* des geloofs dragen, dan komt al dit eigen werk niet eenmaal in aanmerking, en telt alleen datgene mee, wat uit Jezus in u kwam, en door hem, door zijn gemeenschap, door het uit hem u toevloeiend levenssap tot een *vrucht des geloofs* gemaakt is.

Doch dan volgt hier ook uit, dat al uw ijver om niet is en al uw inspanning niet gedijen kan, indien niet dagelijks die gemeenschap met den Wijnstok door u gezocht en bevestigd wordt.

Ge leidt het leven van een Christen, van een kind van God niet, zoo ge, ja, belijdt, dat Christus uw Heiland is, maar nu voorts buiten hem om, en buiten zijn gemeenschap, uw leven inricht, uw dag besteedt en uw taak afwerkt.

Christen is alleen hij, die in Christus is ingeplant, en, eenmaal in hem ingeplant, die inplanting elken dag overweegt, er mee rekent, er uit leeft.

En daarom baat het u niet, of ge al, bij een enkele moeielijke zaak die u voorkomt, tot uw Jezus uw toevlucht neemt; want immers dan zijt ge niet aan hem gewend, dan is hij u als een vreemde; als een Heiland, die van verre staat; en nu, voor dat ééne oogenblik tot u komen en u uithelpen moet.

Neen, om als een kind van God te leven, moet uw leven *elken dag* uit den wortel, die in Christus is, opbloeien, *al den dag* door de overmacht die de Wijnstok over de rank heeft, beheerscht worden, en moet *heel uw leven* door dat in Christus ingeplant zijn u dragen.

Zonder mij kunt gij niets doen, is niet enkel een waarschuwing, om niets zonder Jezus te beginnen, maar ook een prikkel, die u in de ael dringt, om u te zeggen, dat *er vrucht aan elken dag* moet zijn, en dat ge daarom elken dag van uw leven zoeken zult die innige levensgemeenschap met uw Heiland, waaruit alleen de kracht, om vruchten tot Gods eere te dragen, u toekomt.

Amsterdam, 23 Februari 1894.

De Zending.

Zelden hebben zich bij een graf de gedachten in aller hart zoo vermenigvuldigd, als bij het graf van Keuchenius, en ook de vrienden der Zending hebben diep gevoeld, wat kracht hun voor het hun aanbevolen werk door Keuchenius' dood ontvallen was.

Niet dat Keuchenius zelf zoo actief in het werk der Zending optrad. Dit liet hij meer aan anderen over.

Maar het feit moet niet voorbijgezien, dat de Zending, op zoo velerlei wijze afhangt van de gunst of ongunst der bewindvoerders van onze Koloniën, en onder de mannen, die hierin zeggenschap hadden, stak niemand boven Keuchenius uit.

Keuchenius had zich door zijn vrijmoedige belijdenis en door zijn onverschrokken houding in heel onze Indiën een naam verworven, die ver buiten den kring der Zendingvrienden weerkloek.

Hij was een van de zeldzame mannen, wier naam in heel Indië bekend was, en alweggen met eere en met lof werd genoemd. Meer dan eens kwamen zelfs getuigenissen uit de Oost, die de verwachting vertolkten, hoe eigenlijk alleen Keuchenius de man was, op wien men voor de bereddering van dezen boedel zijn hope gevestigd hield.

Dat nu zulk een man met zulk een belijstheid ook voor de Zending in het krijt trad, gaf natuurlijk aan de zake der Zending een algemeen *relief*. Naar hem werd, als hij sprak, althans geluistert. Zijn meening kon niet zoo dwaas in het oog, zelfs der verst afstaanden, zijn, of er diende acht op te worden geslagen.

En zoo is het dan niet het minst aan Keuchenius te danken, dat er metterdaad in de algemeene opinie over het werk der Zending zekere kentering viel op te merken.

Voor het spottend schouderophalen van welker kwam allengs de ernstige vraag, of het Gouvernement, ook met het oog op zijn eigen belang, niet wel zou doen met van de Zending partij te trekken, en of aanmoediging van den missionairen arbeid niet gezonder politiek ware te achten, dan het laffe heulen met den Islam.

De fraaie *Missisghit*, die voor 's lands geld in Atjeh gebouwd werd, was het keerpunt.

Tot dien tijd toe beelden de bewindhebbers zich nog altijd in, dat men, o, zoo veel won met den Islam naar de oogen te zien, en zich op Allah als den waarachtigen God te beroepen, niet wijl ze hierin zelf geloofden, maar in de hoop, dat deze ongemeende woorden ongemeenen indruk op de bevolking zouden maken.

Maar dit sloeg tegen.

Uit dank voor de fraaie *Missisghit* bestookten de Atjehers ons nog eens zoo fel, en toen nu juist hiermee Keuchenius' terug-

keer saamviel, vond zijn woord steeds meer ingang, en mag nu reeds gezegd, dat vrij algemeen de opinie heerscht, dat het Gouvernement aan de Halve maan den rug heeft toe te keeren, en dat van de Zending voor de toekomst eer steun dan verzwaking is te wachten.

Nu stelle men dit niet hoog. Immers het Gouvernement wijzigde zijn gedragslijn niet uit geloof, niet uit berouw, maar uit *nuttelijkheid*. Niet om den Christus boven Mahomed te eeren, maar om voor eigen veiligheid een steunpunt te vinden, glog het tot de gewijzigde houding over.

Maar dit neemt niet weg, dat ook langs dezen weg aan de Zending verademing toekomt, en dat zij dankbaar heeft te aanvaarden, wat God de Heere ook in dien weg ons als middel biedt om verder te komen.

Zelfs legt dit haar de verplichting op, om nu vooral volijverig op te treden, en van de aangeboden gelegenheid te overvloediger gebruik te maken.

Ja, meer nog.

De vraag rees namelijk bij ons, of het niet tijd werd, dat alle Zendingvrienden in Nederland saam zich bij petitie tot de Regeering wendden, om nu enkele artikelen van het Regelingereglement in herziening komen, er op aan te dringen, dat thans voor alle dingen of althans te gelijker tijd, bij afzonderlijk ontwerp ook die artikelen herzien worden, die de rechtspositie der inlandische Christenen regelen.

Moeilijk is deze wijziging niet.

Dank zij vooral de degelijke studie van Mr. Van den Bergh, uit Delft, in de *Gids*, is men het er vrijwel over eens, hoe de nieuwe regeling zijn moet. Het kundige Departement van Koloniën is alzo zeer wel in staat, om in korten tijd deze zaak tot goede oplossing te brengen, te meer daar de Minister van Koloniën zelf verklaard heeft, dat de zaak in studie is, en dat zelfs correspondentie met Buitenzorg plaats greep.

Maar waarom dan getoet?

Moet het dan geen pijnlijken indruk maken, dat de Minister van Koloniën thans wel met allerlei andere wijzigingen van het Regelingereglement voor de Staten-Generaal kwam, maar deze wijziging nog uitstelde?

Waarom dit?

Is dan deze aangelegenheid voor Indië zelf niet van alles overwegend belang, en wekt het geen zorge voor de toekomst, nu vernieuwd uitstel ook hier afstel doet vreezen?

Onze staatsmachine is nog oud-modelsch, en werkt diensgevolge nog uiterst langzaam. Vooral hetgeen op de Koloniën betrekking heeft, gaat nog altoos op zijn elf en dertigste.

Het is wel de trekschuit niet meer, maar van de elektrische vonk merkt men nog minder.

Blijft deze zaak dus op de Ministerieele bureaus slapen, dan staat het te duchten, dat deze Minister weggaat, zonder de zoo gewenschte wijziging tot stand te brengen, en komt dan weer een ander aan het hoofd van Koloniën, dan begint het lieve correspondenten, en onderhandelen, en onderzoeken weer van voren af aan, en is er geen eind te voorzien van het eindelooze talmen.

Hier komt bij, dat is eenmaal de Kieswet van de baan, er minstens tien maanden overblijven, dat de Kamer toch met haar figuur min of meer verlegen zal zitten.

Ze is er dan nog. Ze kan dan nog niet weg. En toch is ze haar zedelijke kracht kwijt.

Ware dan nu juist zulk een tusschenperiode niet bij uitstek geschikt om deze zeer ernstige zaak eens op kalme wijze ter hand te nemen?

We gelooven het metterdaad, en zouden het zegenen, indien men dien weg insloeg. Men heeft ook wel gevraagd, waarom onze club in een zaak, die haar vooral ter harte moet gaan, niet het initiatief neemt, of ook, zoo de geheele club er niet aan wil, waarom dan voor het minst een tweediel leden deze koe niet bij de horens vatten.

En ook wij gelooven metterdaad, dat als niets helpt, ook tot dit uiterste moet worden overgegaan.

Toch mag niet verheeld, dat het parlementair initiatief op geen terrein zoo moeielijk is, als op Koloniaal terrein, omdat Kamerleden niet officieel met Buitenzorg kunnen corresponderen, en zulke correspondentie toch voor een goeden gang van zaken gewenscht is.

Het is daarom verreweg het beste, zoo de Regeering zelve voortgaat; en juist daarom zou het allicht niet ongewenscht zijn, indien de Zendingvrienden de Regeering hiertoe prikkelden; iets waarbij ze dan stellig op den steun der club rekenen konden.

Nu ware het uiteraard het meest gewenscht, zoo daartoe een gelijktijdige, eenparige en gelijktijdige actie van alle Zendingskringen hier te lande, en ook van de Rijnische Zending, zelfs met inbegrip van de Roomsche Missie, kon uitgaan.

Maar is dit niet te bereiken, laat dan althans voortgaan, wie voortgaan kan.

Er is hier *periculum in mora*.

Kraachtsverspilling.

I.

De redenen, waarom de Universiteit te beschouwen is als de aangewezen plaats, om een wetenschappelijke opleiding te ontvangen, zijn dan nu aan onze lezers bekend. Ze te herhalen ware een overtoollig goed werk.

Hiermee is echter niet gezegd, *noch* bedoeld, dat men desnoods ook niet aan een geïsoleerde faculteit, aan een «College» of vakschool, of ook bij een kundig repetitor, tot op zekere hoogte, een wetenschappelijke opleiding zou kunnen vinden. Immers er zijn zelfs automaten geweest, die, bijna zonder eenige leiding van anderen, zich zelve hebben opgeleid, en toch den diepen blik der wetenschap zich eigen maakten.

Hierbij worde echter wel onderscheiden.

Of iemand al dan niet de wetenschappelijke plooi in zijn geest zal krijgen, hangt van tweeërlei af. Ten eerste van zijn *aanleg* voor de wetenschap, en ten andere van de wijze waarop die aanleg ontwikkeld wordt.

Op verre na niet bij de meesten, die zich aan de studie willen gaan wijden, vindt ge dezen wetenschappelijken aanleg in genoegzame mate aanwezig. Over het algemeen kan men de aankomende jongelieden in drie klassen indeelen. Er zijn er in die dien aanleg terstond *verraden*; er zijn er in wie die aanleg *schuilt*, maar zwak; en er zijn er die dien aanleg bijna geheel missen; en het feit is aan alle universiteiten en scholen steeds erkend, dat de eerste van deze drie klassen altoos het karigst bezet is.

Dat men zich hierin zoo dikwijls vergist, vindt zijn oorzaak in hetgeen waarop we reeds vroeger zeiden, t. w. in de verwarring van *geleerdheid* met *wetenschappelijken zin*.

Men vindt soms jongelieden met een sterk geheugen, en talent voor talen of voor mathesis, die, dank zij deze gave, of de lagere school, bij het meer uitgebreid lager onderwijs, en zelfs nog op het gymnasium een uitstekend figuur maakten en hooge cijfers haalden. Hierop afgaande denken dan de ouders allicht, dat zulk een jongman daarom wetenschappelijken aanleg bezit. En toch dit is daarom nog volstrekt niet het geval. Geheugen en taaltalent duiden op zekeren aanleg voor veelgeleerdheid, maar zeggen nog volstrekt niets voor wetenschappelijken zin. Voor wetenschappelijken aanleg komt het niet op de *lagere* gaven van geheugen en taaltalent, maar op de *hoogere* gaven van generaliseerend en doordringend denkvermogen aan.

Doch hoe dit ook zij, dit zal wel een ieder toegeven, dat bij de wetenschappelijke opleiding alles u *meê* is, als ge een jongman voor u hebt, die de kiem voor deze hoogere gaven bezit, en alles *tegen*, zoo er iemand voor u staat, die de kiem voor deze hoogere gaven bijna geheel mist.

Daarbij komt dan in de tweede plaats de *voormede kracht* in rekening, die voor de wetenschappelijke ontwikkeling van uw inrichting als zoodanig uitgaat. Die kracht nu zal op een universiteit altoos veel groter zijn, dan op een vakschool of bij private opleiding.

Noemen we nu den wetenschappelijken aanleg van den jongen man A, en de voormede kracht van uw inrichting B, dan zal natuurlijk het resultaat het gunstigst zijn, als ge A + B hebt, d. w. z. als een jongman met uitstekenden aanleg gevormd wordt aan een inrichting, die rijke voormede kracht bezit.

Hebt ge daarentegen wel B, maar ontbreekt A, dan zal het resultaat pover wezen. En omgekeerd, hebt ge wel A maar ontbreekt B, dan zal het resultaat wel niet het hoogste, maar toch bevredigend zijn.

Hieruit nu volgt, dat er uit het feit, dat jonge mannen met uitstekenden wetenschappelijken aanleg soms automatisch, of door private opleiding, of op een vakschool rijk ontwikkeld zijn, nooit mag geconcludeerd, dat zulk een wijze v.a opleiding voor *het gros der jonge lieden* het meest gewenscht is.

Integendeel, over het algemeen zal altoos het hoogste en het beste resultaat verkregen worden, indien de inrichting, waarbij ze studeeren, als zoodanig de hoogste vormingskracht bezit.

Uit dien hoofde mag noch kan dan ook anders geoordeeld, dan dat, wat aangaat de wetenschappelijke opleiding, de kerken altoos het veiligst gaan, zoo ze aan universitaire opleiding de voorkeur geven.

Te zeggen, dat een private opleiding of een vakschool, wat *dit punt* betreft, gelijk zou staan met of voorkeur zou verdienen *boven universitaire* opleiding, kan niet over de lippen komen van wie zelf beoorlijk in wetenschappelijken zin werd opgeleid.

Dit is eenvoudig onmogelijk.

En indien men over deze quaestie een stemming uitlokte van de mannen in heel Europa, [die op dit punt geacht kunnen worden, recht van meespreken te hebben, weet men vooruit zeker, dat het oordeel eenparig zou zijn, zonder ééne enkele uitzondering.

Intusschen de kerken Christi kunnen aan dit oordeel zich daarom niet zonder nadere restrictie onderwerpen, omdat «wetenschappelijke opleiding», hoe gewenscht ook, voor haar niet het één en al is.

Voor haar is de wetenschappelijke opleiding wel geen bijzaak, maar toch altoos *middel*, geen doel.

De kerken hebben ook op andere belangen te letten. Te letten ook op de *geestelijke* opleiding.

En overmits nu deze twee, althans tijdelijk in botsing kunnen geraken, zijn er zeer wel tijden en toestanden denkbaar, waarin de kerken, hoeezer ook ten volle erkennende, dat alle wetenschappelijke opleiding aan een vakschool altoos gebrekkelijk was en moet blijven, niettemin aan de universiteit den rug zullen toekeren, en zich in een Vakschool terugtrekken.

Dit was zoo in de eerste eeuwen, toen de kerken zich van de Grieksche universiteiten terugtrokken en heil zochten in Catechenscholen. Dit was evenzoo een tijdlang onder Rome. En het *moest* wel ten derde-male zoo loopen, toen in de eerste helft dezer eeuw schier alle universiteiten onge-loofig waren geworden, en deswege de vrije kerken geen andere keus hadden, dan om in het oprichten van vakscholen heil te zoeken.

Eerst waar een universitair leven opkomt, dat zich met de Gereformeerde kerken op den bodem van Gods Woord plaatst, vervalt dit.

Zeer teer hebben dan ook de Gereformeerde kerken hier te lande, zoodra van zulk een universitair leven weer de gelukkige teekenen gezien werden, het monopolie der vakschool opgeheven en het universitair leven weer geëerd.

Dat dit daarom niet leidde tot een prijs-

geven van goede maas
Ware he
zin naar
dat men i
twintig go
had, zoo w
geweest.
Maar dit
Men von
dan één en
versiert ne
Principie
zou uit dien
universiteit
dit was te
Niet als
waarmede o
beginselen
daar. Maar
hoeveerle
zou, niet e
haar recht
versitaire
formeerde
Want we
statuten, da
van de reel
de Gerefor
nog iets a
schrijft, en
reeds heeft
Stel nu, h
het van Cu
verre zij en
om het sta
zij die ene
van zulk ee
De kerke
zich niet i
maken van
en moesten
roeping tot
in stand hou
inrichting, n
We wete
vatten, en
gingen van
beginselen
nig, tot het
diensvolg
normalen z
de kerken i
Deze voi
op zichzelf
het besluit
geweest, d
had, ook
erkennen.
behoort, m
en wat uit
niet erkend
waar immer
Doch hier
De kerken
maar zonde
principium
gelicht, en
het recht, o
laten vallen
en wereldb
die der Aa
Thans eel
wordt toege
opleiding al
eigenlijk el
als geroepe
te waken
liere inricht
en diensvolg
inrichting, b
te houden.

In de afg
Ds. Vos, uit